

Avelsstrategi och mentalitet

hos de fyra varianterna av

belgisk vallhund i Sverige.

Charlie Fält

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Uppsala 2026

Avelsstrategi och mentalitet hos de fyra varianterna av belgisk vallhund i Sverige.

Breeding strategies, and the mentality of the four varieties of Belgian Shepherd in Sweden.

Charlie Fält

Handledare: Maria Andersson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Examinator: Claes Anderson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i biologi
Kurskod: EX0867
Program/utbildning: Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Kursansvarig inst.: Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2026
Nyckelord: Belgisk vallhund, mentalitet, egenskaper, rasstandard

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Abstract

The Belgian Shepherd is a dog breed that is on the rise, and that many people get for their abilities as working dogs, as well as sporting dogs. The breed is, according to FCI, and the breed club in Belgium, supposed to be one breed with four varieties where the only difference between the varieties should be their looks. All four varieties, Groenendael, Laekenois, Malinois, and Tervuren, should have the same mentality and characteristics. This study is investigating the mentality of the Belgian Shepherds in Sweden, to find out if the dogs match the personality that is described in the breed standard, and in the breed specific breeding strategies that the Swedish breed club has made. The study also investigate potential differences in the mentality of the varieties, and if, and when, the dogs have been socialized to be able to manage situations that can be anxiety ridden for some dogs. To collect the data, a questionnaire was distributed in several Swedish Facebook groups for the breed. 166 Belgian Shepherd owners answered the questionnaires. The results indicated that there is a possibility that the mentality of the varieties has changed in different directions. Laekenois, and Tervuren are the varieties that were the most different from each other in this study, with Laeknois being less anxious and Tervuren being more anxious than Malinois, and Groenedael.

Keywords: Belgian Shepherd, mentality, characteristics, breed standard

Innehållsförteckning

Figurförteckning	6
Förkortningar	7
1. Introduktion	8
1.1 Inledning	8
1.2 Belgisk vallhund	9
1.2.1 Historia samt de fyra varianterna	9
1.2.2 Nutida användningsområde	10
1.2.3 Temperament	10
1.2.4 Rasstandard samt rasspecifik avelsstrategi	11
2. Syfte och frågeställningar	12
3. Material och metod	13
3.1 Enkätstudie, utformning och distribution	13
3.2 Bearbetning av data	13
4. Resultat	15
4.1 Enkät svar	15
4.2 Aktivitetsnivå och lättlärdhet	15
4.3 Hantering och trygghet	16
4.4 Ljudkänslighet och skottfasthet	18
4.5 Socialisering	20
5. Diskussion	22
5.1 Resultatdiskussion	22
5.1.1 Skillnaden mellan varianterna	22
5.1.2 Rasstandard och rasspecifik avelsstrategi	22
5.1.3 Socialisering och miljöträning	24
5.2 Metoddiskussion	25
5.3 Framtida forskning och frågeställningar	26
5.4 Etik och hållbarhet	27
6. Slutsats	29
Referenser	30
Populärvetenskaplig sammanfattning	32
Tack	33

Figurförteckning

Figur 1. Respondenternas svar (n=166) på frågan där de ska bedöma sin belgiska vallhunds arbetsvilja	15
Figur 2. Respondenternas svar (n=166) på frågan där de ska bedöma sin belgiska vallhunds lättlärdhet samt problemlösningsförmåga	16
Figur 3. Respondenternas svar (n=166) på frågan där de ska bedöma hur trygg deras belgiska vallhund är i olika miljöer.	16
Figur 4. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar vid hantering av främmande människor.	17
Figur 5. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar vid veterinärbesök	17
Figur 6. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar över att behöva gå på olika underlag	18
Figur 7. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar på prassliga ljud	18
Figur 8. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar på skramliga ljud	19
Figur 9. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar på ljud som skott och fyrverkerier	19

Förkortningar

FCI	Fédération Cynologique Internationale
MH	Mentalbeskrivning hund
RAS	Rasspecifik avelsstrategi
SBK	Svenska brukshundklubben
SKK	Svenska kennelklubben

1. Introduktion

1.1 Inledning

God mentalitet är av stor vikt för att hundarna ska klara av att leva i vårt samhälle, både för hundarnas skull men även för de runt omkring hundarna. Ett stort problem man kan se hos hundar är rädslor och osäkerhet vilka ofta är ärftligt och kan ha en stor påverkan på hundens livskvalitet (Salonen *et al.*, 2020). Två av de vanligaste problemen som hundar upplever är rädsla för ljud samt osäkerhet mot människor, djur och underlag (Salonen *et al.*, 2020). Rädsla över höga ljud så som fyrverkerier är den vanligaste typen av ljudrädsla hos hund (Salonen *et al.*, 2020) men hundar kan även reagera negativt på lägre ljudnivåer såsom prassel, skrammel och dammsugare.

Studier tyder dessutom på att osäkra och rädda hundar löper en högre risk att utveckla aggressiva beteenden om man jämför med orädda hundar (Tiira *et al.*, 2016; Flint *et al.*, 2017; Salonen *et al.*, 2020). Dessa hundar kan i värsta fall hugga andra hundar och människor och den vanligaste situationen då osäkra hundar utövar aggressioner är när de går i försvar mot främmande (Tiira *et al.*, 2016). Detta gäller inte bara vid rädslor mot människor, utan även hundar med enbart ljudrädslor löper högre risk för att utöva aggressioner mot främmande människor än hundar utan rädslor (Tiira *et al.*, 2016).

Att rädslor kan nedärvas leder även till att de ofta är rasbetingade (Tiira *et al.*, 2016; Salonen *et al.*, 2020). Olika raser har olika rädslor samtidigt som det finns en variation på hur de reagerar på sina rädslor (Tiira *et al.*, 2016). I en studie gjord på hundar i Finland (Salonen *et al.*, 2020) såg man att 10,6% av osäkra dvärgschnauzer agerar på ett aggressivt sätt mot främlingar medan bara 0,4% av labradorer gör detta. Även inom samma ras kan man finna stora variationer beroende på varianter av rasen. Belgisk vallhund är ett sådant exempel där en studie på varianterna groenendael, malinois och tervueren visade att runt 50% av tervueren och 40% av groenendael som var med i studien var rädda för höga ljud medan det enbart var 20% av malinois som var med i studien som var rädda för höga ljud (Vassallo, 2016).

Osäkerhet och rädslor är dock inte enbart ärftliga utan de är även till stor del miljöberoende (Flint *et al.*, 2017). En hund med genetiskt anlag för att bära med sig rädslor kan, om man tidigt i dennes liv ger den rätt förutsättningar och exponerar den för ljud, miljöer och situationer, bli självsäkrare och modigare än den annars hade varit (Swanson, 2020). Detta är viktigt för alla valpar och görs med fördel mellan 3-14 veckors ålder då de är i sin socialiseringsperiod (Howell *et al.*, 2022) men med en tryggare valp gör det inte alltid lika stor skillnad som hos en osäkrare individ. Det är viktigt att denna exponering sker på ett tryggt och kontrollerat vis för att inte riskera att öka på eller ge potentiella rädslor hos

hunden (Swanson, 2020). Valpar som inte alls får möjlighet att undersöka sin miljö och exponera sig för bland annat olika ljud, djur, underlag samt hantering av människor eller som under denna period får en negativ upplevelse av dessa situationer riskerar att senare i livet utveckla oönskade beteenden (Howell *et al.*, 2022). Detta kan vara allt från för hunden normala beteenden såsom att jaga andra sällskapsdjur eller efter cyklar till onormala beteenden som att inte kunna läsa av andra hundars signaler eller ha en överdriven rädlereaktion mot ljud eller vid hantering av människor.

1.2 Belgisk vallhund

Belgisk vallhund är en bruksras som är fördelad på fyra olika varianter, groenendael, laekenois, malinois samt tervueren. Rasen tillhör rasgrupp 1, vilket är vall-, boskaps-, och herdehundar, men det är Svenska Brukshundklubben som har ansvar över rasen idag, detta för att säkerställa att rasen behåller sin funktion som en arbetande hund.

1.2.1 Historia samt de fyra varianterna

Historia

Rasen belgisk vallhund bildades i Belgien under slutet av 1800-talet och har sitt ursprung som en vall- och vakthund. Rasen utvecklades senare till en allsidig hund lämpad till de flesta arbetsuppgifter och man fastställde rasens mentalitet och temperament under 1910-talet (Rasklubben för Belgiska Vallhundar, 2019).

Rasens allsidighet ledde till att den, utöver att valla och vakta djur, kunde nyttjas som en tjänstehund och användes under världskriget. Belgiska vallhundar letade upp skadade soldater och levererade meddelanden mellan soldater (Wilcox & Walkowicz, 1995). Den första hund som levererade meddelanden till de allierade under första världskriget var en belgisk vallhund (Cambier & Cambier, 2013). Belgiska vallhundar har använts flitigt i krig efter detta och nyttjas än idag inom det militära men även inom polisväsendet och av bevakningsföretag.

De fyra varianterna

Rasen är som tidigare nämnt uppdelad i fyra varianter som alla ska ha en likartad mentalitet, där den enda skillnaden mellan dem ska vara pälsfärg, pälsstruktur och päslängd. Groenendael är långhårig och svart medan övriga varianter är fawn med svart mask, dessa varianter är laekenois som är strävårig, malinois som är korthårig samt tervueren som är långhårig. Under rasens uppbyggnad så fanns enbart tre varianter och dessa kunde komma i varierande färger då man sade att de var en ras med tre pälstyper (Fédération Cynologique Internationale, 2001). Det var först under 1970-talet som man fastslog de fyra varianter vi har idag.

1.2.2 Nutida användningsområde

De belgiska vallhundarna är idag aktiva hundar som många köper för att tävla med och de kan användas i de flesta hundsporter (Rasklubben för Belgiska Vallhundar, 2019). Att belgiska vallhundar räknas till bruksraserna och går under Svenska Brukshundklubbens avelsansvar betyder att de bör ha en mentalitet och funktion som gör att de är kapabla att bland annat delta i bruksprov, en tävlingsgren med ursprung och inspiration från det militära samt polisväsendet (SKK, u.å.). Detta innebär att hundarna ska klara av många olika situationer. De ska kunna hanteras av människor samtidigt som de ska klara att vid behov gå till försvar mot folk i hotfulla situationer (Bray *et al.*, 2021). Hundarna måste även klara av att vara i närheten av andra hundar samt kunna bibehålla fokus på sitt arbete trots att andra hundar närvarar (Bray *et al.*, 2021). De ska kunna springa långa sträckor samt spåra och söka av områden i varierande terräng och miljö vilket innebär att de ska klara av att gå på och i vissa fall klättra på olika sorters underlag (Bray *et al.*, 2021).

1.2.3 Temperament

Belgiska vallhundar har sitt ursprung som vallande och vaktande hundar. De ska således vara aktiva och full av energi, alltid redo till handling samt så ska de ha ett vaksamt öga (Rasklubben för Belgiska vallhundar, 2019; Svenska Kennelklubben, 2020). Belgiska vallhundar ska vara ihärdiga och tappra för att kunna vakta marker och skydda sina ägare, dock så ska de inte utöva obefogade aggressioner och de ska varken vara nervösa eller osäkra vid hantering (Vanbutsele, 2014). Trots att man beskriver det som att de fyra varianterna har samma temperament och mentala egenskaper så har sett att det blivit en uppdelning i avelsarbetet där de långhåriga varianterna, tervueren och groenendael, har avlats mer på sitt utseende men även för att bevara sina egenskaper som vallhundar medan malinois har avlats hårdare på sina vaktegenskaper (Svartberg, 2006; Vassallo, 2016).

1.2.4 Rasstandard samt rasspecifik avelsstrategi

Rasstandarder är dokument vars syfte är att beskriva hundrasers utseende och temperament. I rasstandarden nämns rasens historia och användningsområde men också vad för egenskaper man bör se hos rasen samt dennes fysik (SKK, u.å.). Organisationen Fédération Cynologique Internationale är världens största kennelfederation och det är de som fastställt de rasstandarder som finns inom Svenska Kennelklubben och således den rasstandard som uppfödare av belgiska vallhundar bör förhålla sig efter (SKK, u.å.).

Rasspecifika avelsstrategier är de handlingsplaner som tagits fram för att föra aveln framåt inom en specifik ras. Där i står de avelsrekommendationer som rasklubben tagit fram samt så finns information om rasens starka men också svaga sidor. Den ger både en bild på hur rasen ser ut i nuläget men även vilka målsättningar som finns för att förbättra rasens hälsa, mentalitet och exteriör (Svenska Kennelklubben, u.å.). I den rasspecifika avelsstrategien för belgiska

vallhundar står det beskrivet att rasen ska vara intelligent, alert, vaksam och påhittig utan att uppvisa rädslor och aggressioner (Rasklubben för Belgiska Vallhundar, 2019).

2. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka ägares upplevelser av belgiska vallhundars beteende och mentalitet i relation till den beskrivning som finns i MH (mentalbeskrivning hund), rasspecifik avelsstrategi (RAS) samt Svenska Kennelklubbens (SKKs) rasstandard. Då rasen är indelad i fyra olika varianter baserade på färg, pälslängd och pälsstruktur så är det också av intresse att se om det finns någon skillnad i de mentala egenskaperna mellan dessa varianter eller om rasen är, som rasstandarderna uppger, homogen i sina mentala egenskaper och enbart skiljer sig till utseende.

Frågeställningar

- Hur väl stämmer ägarnas upplevelse av sin belgiska vallhunds mentala egenskaper mot de dokument som Svenska Kennelklubben tillhandahåller?
- Kan man se någon skillnad i mentaliteten hos de olika pälsvarianterna av belgisk vallhund (groenendael, tervueren, malinois, laekenois)?
- Är hundarna i studien som tidigare blivit tränade på olika stimuli mer orädda än de som inte fått samma träning?

3. Material och metod

3.1 Enkätstudie, utformning och distribution

Grunden till detta arbete är en elektronisk enkätundersökning skapad i enkätverktyget Netigate. Enkäten är utformad med frågor som är relaterade till hundars mentala egenskaper och hur de reagerar på sin omvärld. Målgruppen för enkäten är ägare till belgiska vallhundar och enkäten är således riktad åt dessa.

Enkäten bestod av 20 frågor. Fyra frågor handlade om information om hunden, som vilken variant av rasen man äger, om hunden används till någon särskild aktivitet eller hundsport samt om hunden genomfört ett MH, som står för mentalbeskrivning hund, eller ej. Sex av frågorna var påståenden om hunden med fem svarsalternativ, ”stämmer inte alls”, ”stämmer dåligt”, ”stämmer bra”, ”stämmer helt” samt ”vet ej”. Dessa påståenden har sin bakgrund i rasstandarden för belgiska vallhundar där rasen beskrivs ha ett självsäkert sinne utan rädsla eller aggressivitet, vara aktiv och livfull samt alltid vara redo för handling. Tio av frågorna hade större fokus på de egenskaper som man inte vill se hos de belgiska vallhundarna, såsom rädsla och aggressivitet. Dessa tio frågor hade sju svarsalternativ vilka var ”aldrig”, ”väldigt sällan”, ”sällan”, ”ofta”, ”väldigt ofta”, ”alltid” samt ”vet ej”. Ägare som hade fler än en belgisk vallhund kunde svara på enkäten flera gånger.

Länken till enkäten distribuerades i sociala medier i Facebookgrupperna ”Belgare i Sverige” med 867 medlemmar, ”NordBelg” med 1759 medlemmar, ”Den belgiska fyrklövern” med 419 medlemmar samt gruppen ”Brukshundar & Tjänstehundar 2.0” med 4595 medlemmar. Den sistnämnda gruppen är till för ägare av alla bruksraser och inte enbart belgiska vallhundar. Länken distribuerades även via privatpersoner som delade vidare den på Facebook och via Messenger. Enkäten var tillgänglig mellan 2023-04-14 – 2023-04-28. Enkätens första sida innehåller information om hur SLU behandlar personuppgifter samt ett samtycke för personuppgiftsbehandling då det finns en risk att IP-adresser kan spåras.

3.2 Bearbetning av data

Svaren sammanställdes i enkätverktyget Netigate och fördes senare över till Microsoft Office Excel för att bearbetas. Svaren sorterades efter variant av belgisk vallhund för att göra det lättare att jämföra de olika varianterna mot varandra. 107 svar var ofullständiga så dessa sorterades bort för att endast ha kvar svar från de som valt att besvara hela enkäten. Detta dels för att det finns en risk att de som inte fullföljt enkäten gjorde det för att de inte längre ville vara del av enkäten. De

öppna frågorna där respondenterna kunde skriva egna textsvar bearbetades med hjälp av kvalitativ innehållsanalys. Detta innebär att texterna lästes igenom flera gånger för att få en tydlig och bra tolkning av innehållet i förhållande till frågeställningarna (Roller, 2019). Relevanta fraser och ord plockades ut för att kunna göra en sammanställning av resultaten som dessutom hjälper till att svara på frågeställningarna i denna studie.

4. Resultat

4.1 Enkät svar

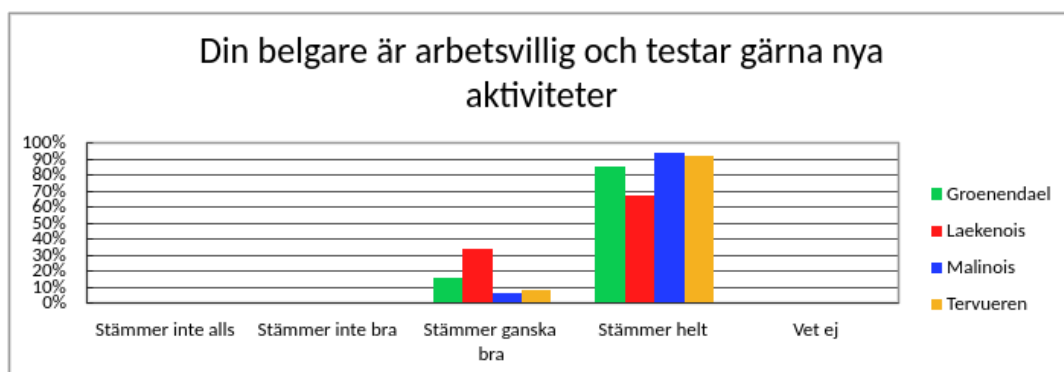
Det inkom totalt 273 svar från ägare av belgiska vallhundar varav 166 av dessa var fullständiga svar. Svaren var fördelade över de fyra varianterna av belgiska vallhundar och av 166 fullständiga svar så var 33 av dessa om groenendael (G), 3 laekenois (L), 67 malinois (M) samt 63 tervueren (T).

Detta motsvarar en svarsfrekvens mellan 2-4% (2% av malinois, 3% av laekenois och 4% av groenendael samt tervueren) av alla registrerade hundar inom de olika varianterna år 2022. Nedan presenteras resultatet av denna enkät.

4.2 Aktivitetsnivå och lättlärdhet

Fråga 2 i enkäten handlar om olika aktiviteter som ägare utövar med sina belgiska vallhundar och av 166 svar svarade 6 personer att de inte utövar någon särskild aktivitet eller sport alls med sin hund. Den vanligaste aktiviteten för både laekenois samt tervueren är lydriad (L=67% respektive T=70%), den vanligaste sporten för groenendael och malinois är bruksprov (G=41% respektive M=58%).

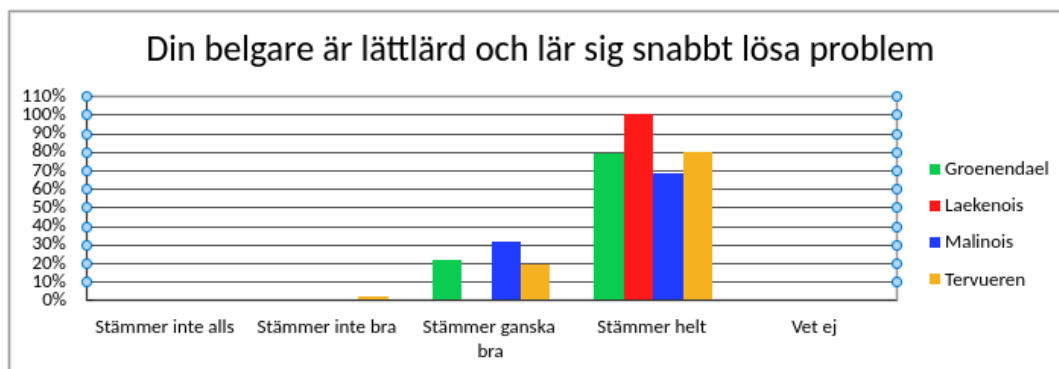
På påståendet ”din belgare är arbetsvillig och testar gärna nya aktiviteter” (Figur 1) svarade man att för 85% av groenendael, 67% av laekenois, 94% av malinois samt 92% av tervueren att det stämmer helt. Övriga svarade att det stämmer ganska bra.

Figur 1. Respondenternas svar (n=166) på frågan där de ska bedöma sin belgiska vallhunds arbetsvilja.

När det kommer till påståendet ”din belgare är lättlärd och lär sig snabbt lösa problem” (Figur 2) så svarade man 79% för groenendael att det stämmer helt och 21% att det stämmer ganska bra, för laekenois svarade alla (100%) att det

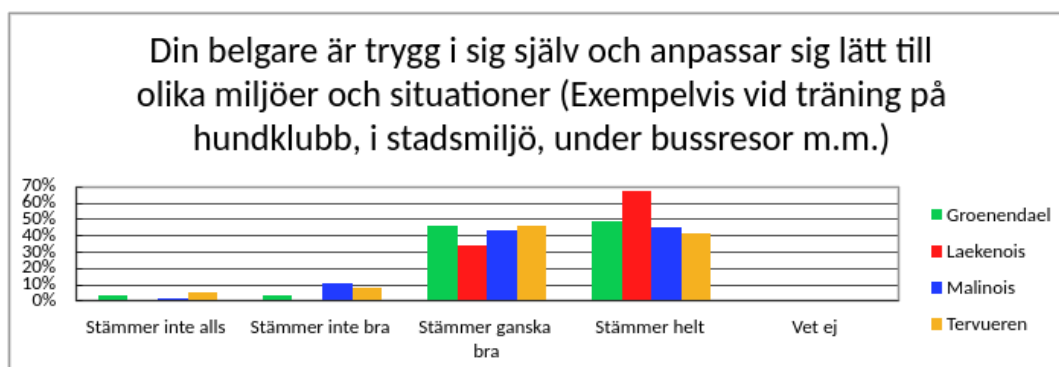
stämmer helt, för malinois svarade 69% att det stämmer helt och 31% att det stämmer ganska bra. För tervueren stack det ut lite då det var den enda variant där någon svarade att det inte stämde så bra. 79% sa att det stämmer helt, 19% att det stämmer ganska bra samt 2% att det stämmer inte bra.

Figur 2. Respondenternas svar (n=166) på frågan där de ska bedöma sin belgiska vallhunds lättlärdhet samt problemlösningsförmåga.

4.3 Hantering och trygghet

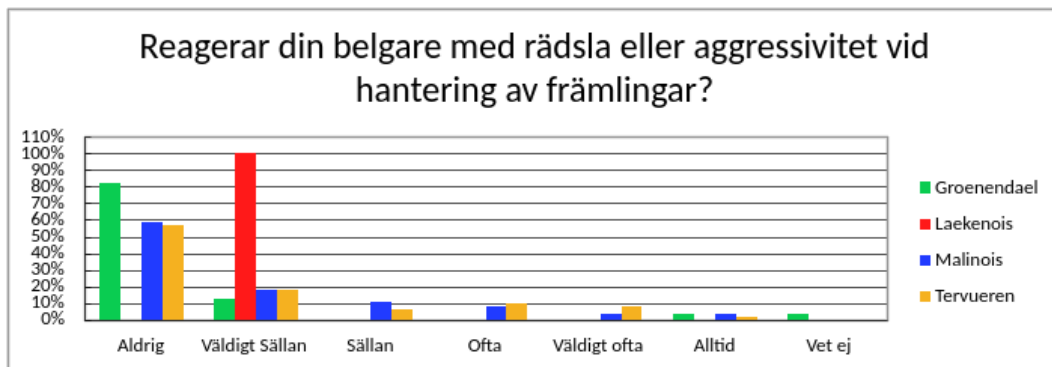
Till påståendet ”Din belgare är trygg i sig själv och anpassar sig lätt till olika miljöer och situationer” (Figur 3) svarade 33% av ägarna till laekenois att det stämmer ganska bra för deras hund medan övriga 67% sa att det stämmer helt. För groenendael svarade 48% att det stämmer helt och 45% att det stämmer ganska väl. 3% svarade att det inte stämmer bra samt ytterligare 3% svarade att det inte stämmer alls. Bland malinois så svarade 45% respektive 43% att det stämmer helt eller ganska bra, medan 10% inte tyckte det stämde bra och 1% inte tyckte att det stämde alls. Hos tervueren svarade 41% att det stämmer helt, 46% att det stämmer ganska bra, 8% att det inte stämmer bra samt 5% att det inte stämmer alls.

Figur 3. Respondenternas svar (n=166) på frågan där de ska bedöma hur trygg deras belgiska vallhund är i olika miljöer.

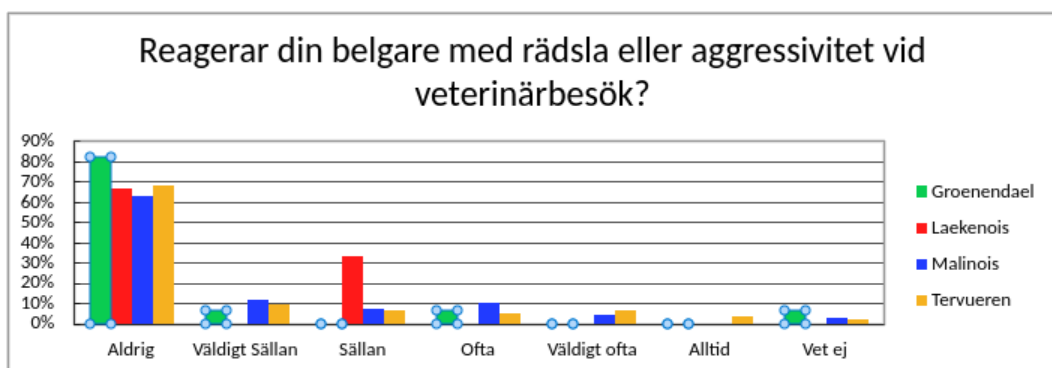
Vad gäller påståendet “Reagerar din belgare med rädsla eller aggressivitet vid hantering av främlingar” (Figur 4) framkom det att 82% av groenendael, 58% av malinois samt 57% av tervueren i studien aldrig reagerar med rädsla eller

aggressivitet vid hantering av främlingar. För alla (100%) laekenois svarade man att de väldigt sällan reagerar med rädsla eller aggressivitet vid hantering av främlingar, detta svarade även 12% av groenendael, 18% av malinois samt 17% av tervueren. För 3% respektive 3% av malinois samt 8% respektive 2% av tervueren svarade man att de väldigt ofta eller alltid reagerade med rädsla och aggressivitet vid hantering av främmande. Även 3% av groenendael svarade man alltid reagerade aggressivt eller med rädsla vid hantering av främlingar.

Figur 4. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar vid hantering av främmande människor.

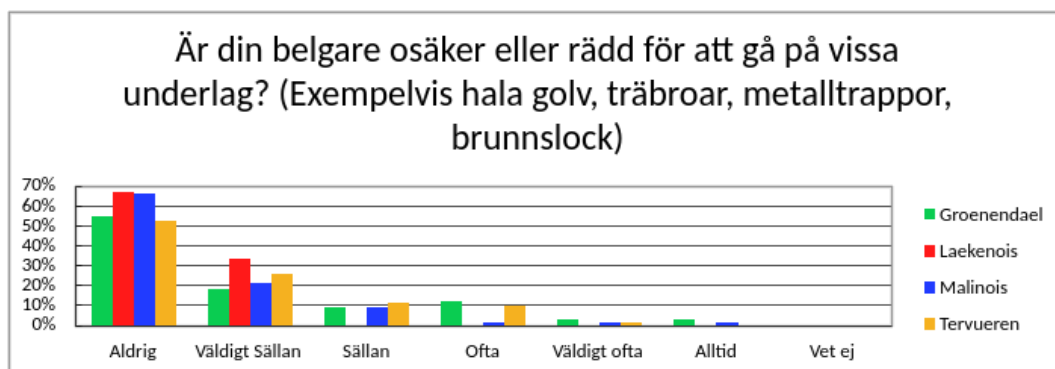
Inom alla varianter svarade majoriteten på påståendet "reagerar din belgare med rädsla eller aggressivitet vid veterinärbesök" (Figur 5) att deras hundar aldrig reagerar med rädsla eller aggressivitet vid veterinärbesök (G=82%, L=67%, M=63%, T=68%). För groenendael, malinois samt tervueren var det näst vanligaste svaret väldigt sällan (G=6%, M=12%, T=10%) medan det näst vanligaste svaret för laekenois var "sällan" (33%). 7% av malinois samt 6% av tervueren svarade även de att deras hundar sällan reagerar med rädsla och aggressivitet vid veterinärbesök. Den enda variant där man svarade att individer alltid reagerar med rädsla eller aggressivitet var tervueren (3% av individerna).

Figur 5. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar vid veterinärbesök.

Respondenternas svarade vad gäller osäkerhet att gå på vissa underlag (Figur 6) att 100% av laekenois aldrig (67%) eller väldigt sällan (33%) är osäkra för att gå på vissa underlag. På denna fråga svarade 82% av groenendael att de aldrig (55%), väldigt sällan (18%) eller sällan (9%) var osäkra, 96% av malinois att de

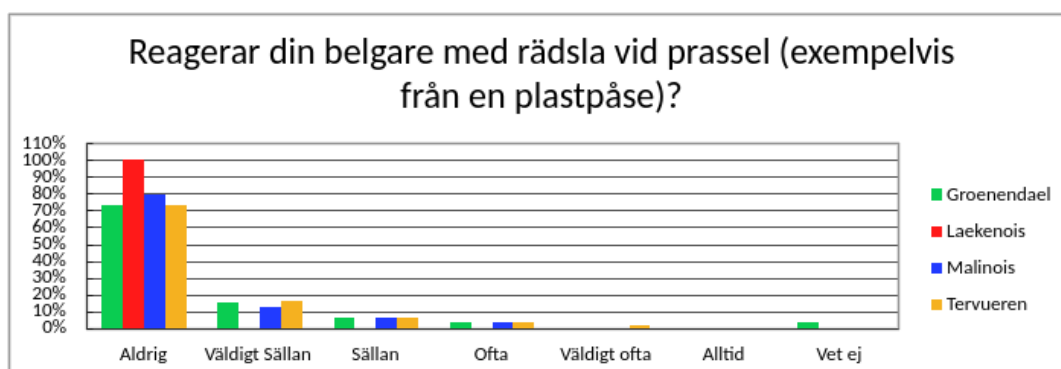
aldrig (66%), väldigt sällan (22%) eller sällan (9%) var osäkra samt 88% av intervueren att de aldrig (52%), väldigt sällan (25%) eller sällan (11%) var osäkra att gå på vissa underlag. 18% av groenendael samt 3% av malinois svarade att de alltid (G=3%, M=1%), väldigt ofta (G=3%, M=1%) eller ofta (G=12%, M=1%) är osäkra för att gå på vissa underlag och 12% av intervueren svarade att de väldigt ofta (2%) eller ofta (10%) är osäkra för det.

Figur 6. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar över att behöva gå på olika underlag.

4.4 Ljudkänslighet och skottfasthet

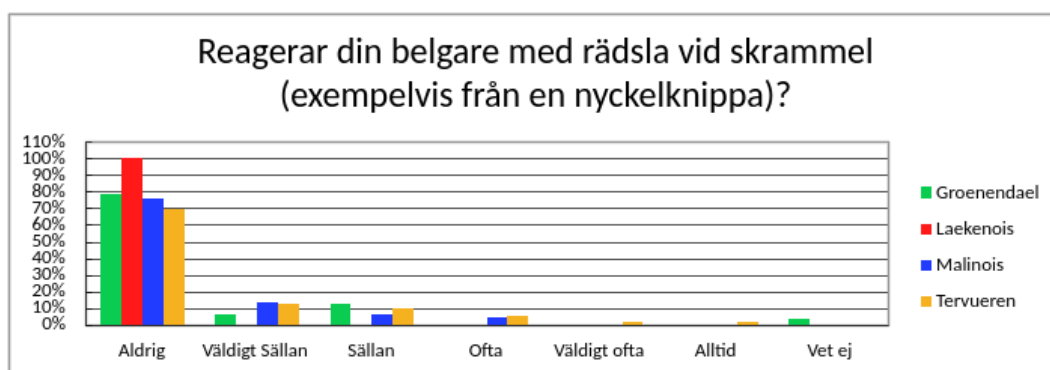
Gällande påståendet för rädsla vid prassel (Figur 7) svarade respondenterna att majoriteten av hundarna reagerar aldrig med rädsla vid prassel (G=73%, L=100%, M=79%, T=73%) och det näst vanligaste svaret var att de väldigt sällan reagerar med rädsla (G=15%, M=12%, T=16%). 6% av groenendael, tervueren respektive malinois reagerade sällan med rädsla och 3% av groenendael, malinois respektive tervueren svarade att de ofta reagerar med rädsla vid prassel. Den enda variant som i studien väldigt ofta reagerar med rädsla vid prassel är tervueren vilket 2% svarade.

Figur 7. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar på prassliga ljud.

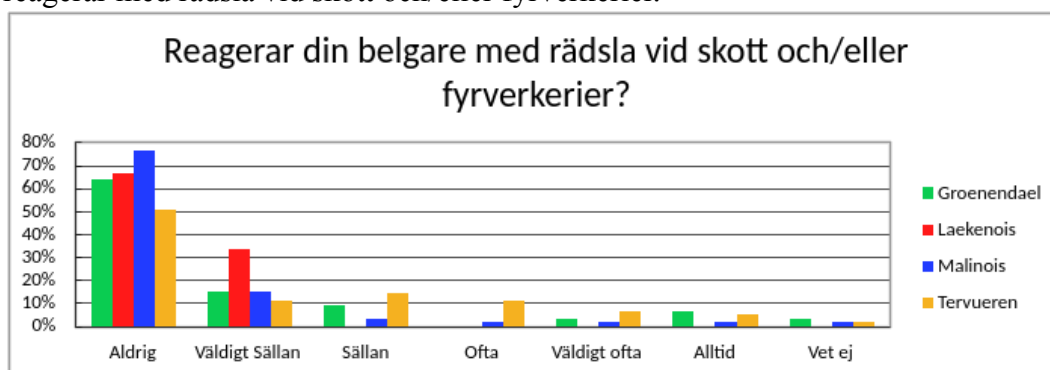
Påståendet rörande rädsla vid skrammel (Figur 8) gav svaren att majoriteten av hundarna reagerar aldrig med rädsla vid skrammel (G=79%, L=100%, M=76%,

T=70%) och det näst vanligaste svaret för malinois och tervueren var att de väldigt sällan reagerar med rädsla (M=13%, T=13%). Det näst vanligaste svaret för groenendael var sällan (12%) och 6% svarade att de väldigt sällan reagerar med rädsla vid skrammel. 10% av tervueren och 6% malinois reagerade sällan med rädsla och 4% av malinois samt 5% tervueren svarade att de ofta reagerar med rädsla vid skrammel. Den enda variant som i studien väldigt ofta (2%) eller alltid (2%) reagerar med rädsla vid skrammel är tervueren.

Figur 8. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar på skramliga ljud.

Gällande påståenden “reagerar din belgare med rädsla vid skott och/eller fyrverkerier?” (Figur 9) svarade 67% för laekenois att hundarna aldrig reagerar med rädsla vid skott och/eller fyrverkerier och övriga 33% svarade att hundarna väldigt sällan reagerar på det. För groenendael svarade 64% aldrig, 15% väldigt sällan och 9% sällan, hos malinois svarade 76% aldrig, 15% väldigt sällan, 3% sällan samt för tervueren svarade 51% aldrig, 11% väldigt sällan, 14% sällan att individerna reagerade med rädsla vid skott eller fyrverkerier. För malinois och tervueren svarade 1% respektive 11% att hundarna ofta reagerar med rädsla och för 9 % av groenendael, 2% av malinois samt 11% av tervueren svarade man att de väldigt ofta (G=3%, M=1%, T=6%) eller alltid (G=6%, M=1%, T=5%) reagerar med rädsla vid skott och/eller fyrverkerier.

Figur 9. Respondenternas svar (n=166) på frågan om hur deras belgiska vallhund reagerar på ljud som skott och fyrverkerier.

4.5 Socialisering

Efter vissa frågor kom följdfrågor där respondenterna kunde skriva egen text om hundarna tränats med fokus på de olika stimulena och situationerna samt vid vilken ålder denna träning skedde. Man kunde hoppa över de öppna frågorna och således var svarsfrekvensen lägre för dessa frågor än för övriga frågor.

Efter frågan om hunden är rädd för prassel så valde 50 personer att skriva egna svar för ifall hundarna tränats på detta stimuli eller ej. 48 av respondenterna hade hundar som aldrig, väldigt sällan, eller sällan reagerade med rädsla för prassel. Av dessa 48 så hade 26 stycken individer inte haft någon särskild socialiseringsträning på detta stimuli. Av de hundar som hade tränats så var 77% under 12 veckor när träningen började, 4,5% under 1 år samt så var 4,5% över 1 år när denna träning skedde. Runt 14% av respondenterna svarade inte vilken ålder hundarna var när träningen började.

2 respondenter hade hundar som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerade med rädsla för prassel och båda dessa hundar har socialiserats för detta stimuli. Den ena började träningen när den var under 12 veckors ålder och den andra började träningen vid över 1 års ålder.

Efter frågan om hunden är rädd för skrammel så valde 43 personer att skriva egna svar för ifall hundarna tränats på detta stimuli eller ej. 39 av respondenterna hade hundar som aldrig, väldigt sällan, eller sällan reagerade med rädsla för skrammel. Av dessa 39 så hade 20 stycken individer inte haft någon särskild socialiseringsträning på detta stimuli. Av de hundar som hade tränats så var 68% under 12 veckor när träningen började. Övriga 32% av respondenterna svarade inte vilken ålder hundarna var när träningen började.

4 respondenter hade hundar som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerade med rädsla för skrammel. 1 av hundarna hade inte socialiserats för detta stimuli medan övriga 3 hade det. Runt 33% var under 12 veckor när träningen började, övriga respondenter nämnde inte ålder på sina hundar när träningen började.

Efter frågan om hunden är rädd för skott och/eller fyrverkerier så valde 63 respondenter att skriva egna svar för ifall hundarna tränats på detta stimuli eller ej. 54 av respondenterna hade hundar som aldrig, väldigt sällan, eller sällan reagerade med rädsla för skott och/eller fyrverkerier. Av dessa 54 så hade 16 stycken individer inte haft någon särskild socialiseringsträning på detta stimuli. Av de hundar som hade tränats så var runt 24% under 12 veckor när träningen började, 29% under 1 år samt så var 5% över 1 år när denna träning skedde. Runt 42% av respondenterna svarade inte vilken ålder hundarna var när träningen började.

9 respondenter hade hundar som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerade med rädsla för skott och/eller fyrverkerier. 5 av dessa hundar har socialiserats för detta stimuli medan 4 inte har det. 40% var under 12 veckors ålder och 40 % var över 1 år när

denna träning började. Övriga 20% svarade inte på hur gammal hunden var vid träningen.

Efter frågan om hunden är rädd för skott och/eller fyrverkerier så valde 63 respondenter att skriva egna svar för ifall hundarna tränats på detta stimuli eller ej. 54 av respondenterna hade hundar som aldrig, väldigt sällan, eller sällan reagerade med rädsla för skott och/eller fyrverkerier. Av dessa 54 så hade 16 stycken individer inte haft någon särskild socialiseringsträning på detta stimuli. Av de hundar som hade tränats så var runt 24% under 12 veckor när träningen började, 29% under 1 år samt så var 5% över 1 år när denna träning skedde. Runt 42% av respondenterna svarade inte vilken ålder hundarna var när träningen började.

9 respondenter hade hundar som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerade med rädsla för skott och/eller fyrverkerier. 5 av dessa hundar har socialiserats för detta stimuli medan 4 inte har det. 40% var under 12 veckors ålder och 40 % var över 1 år när denna träning började. Övriga 20% svarade inte på hur gammal hunden var vid träningen.

Efter frågan om hunden reagerar med rädsla eller aggressivitet vid hantering av främlingar valde 55 respondenter att skriva egna svar för ifall hundarna tränats för detta eller ej. 46 av respondenterna hade hundar som aldrig, väldigt sällan, eller sällan reagerade med rädsla eller aggression vid hantering av främlingar. Av dessa 46 så hade 17 stycken individer inte haft någon särskild socialiseringsträning för denna situation. Av de hundar som hade tränats så var runt 76% under 12 veckor när träningen började, 14% under 1 år och så var runt 7% över 1 år när denna träning skedde. Runt 3% av respondenterna svarade inte vilken ålder hundarna var när träningen började.

9 respondenter hade hundar som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerade med rädsla eller aggression vid hantering av främlingar. 8 av dessa hundar har socialiserats för detta stimuli medan 1 inte har det. 75% var under 12 veckor medan övriga 25% inte svarade hur gammal hunden var vid träningen.

Efter frågan om hunden reagerar med rädsla eller aggressivitet vid veterinärbesök valde 49 respondenter att skriva egna svar för ifall hundarna tränats för detta eller ej. 38 av respondenterna hade hundar som aldrig, väldigt sällan, eller sällan reagerade med rädsla eller aggression vid veterinärbesök. Av dessa 38 så hade 20 stycken individer inte haft någon särskild socialiseringsträning för denna situation. Av de hundar som hade tränats så var runt 61% under 12 veckor när träningen började samt så var runt 6% över 1 år när denna träning skedde. Övriga 33% av respondenterna svarade inte vilken ålder hundarna var när träningen började.

11 respondenter hade hundar som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerade med rädsla eller aggression vid veterinärbesök. 7 av dessa hundar har socialiserats för denna situation medan 4 inte har det. 43% var under 12 veckors ålder och runt 29% av hundarna var över 1 år när träningen började. Övriga 28% svarade inte på hur gammal hunden var när träningen började.

5. Diskussion

5.1 Resultatdiskussion

5.1.1 Skillnaden mellan varianterna

Man kan i denna studie se en del skillnader mellan varianterna och deras mentala egenskaper. Vid frågor rörande rädslor svarade alla respondenter med laekenois att hundarna aldrig, väldigt sällan eller sällan reagerade med rädsla eller aggressioner. Inom övriga varianter fanns det ett antal individer som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerar med rädsla eller aggressioner i olika situationer och för olika stimuli.

Majoriteten av hundarna i studien accepterade hantering av både bekanta och främmande men man kunde se exempel som stack ut. För tervueren svarade 20% att deras hundar ofta till alltid reagerade med rädsla eller aggressivitet vid hantering av främlingar medan det för malinois var 13% och groenendael 3%. Ett liknande exempel var frågan ”reagerar din belgare med rädsla eller aggression vid veterinärbesök?” där tervueren också stack ut som den enda variant med individer som alltid reagerar med rädsla eller aggression.

Tervueren är också den variant som stack ut mest vad gäller ljudrädsla. Det var den enda variant med individer som väldigt ofta reagerar med rädsla vid prassel samt skrammel och som dessutom hade individer som alltid reagerar med rädsla för skramliga ljud. Även för skott och/eller fyrverkerier stack varianten ut då ungefär en femtedel (22%) av respondenterna svarade att deras hundar väldigt ofta eller alltid reagerar med rädsla för dessa ljud. Tervueren är en variant som tidigare studier (Vassallo, 2016) antydigt bär på fler rädslor än exempelvis malinois så det kan vara därför denna variant sticker ut lite även i denna studie.

Groenendael är även den en variant som kan bära på fler rädslor än malinois (Vassallo, 2016) vilket kan ses på vissa delar av denna studie. Dock kan man till största delen se att individerna av dessa två varianter hade väldigt snarlika reaktioner på olika stimuli och situationer. Dessa varianter upplevs därför hyfsat lika varandra i sina mentala egenskaper om man jämför med tervueren och laekenois.

5.1.2 Rasstandard och rasspecifik avelsstrategi

Belgiska vallhundar ska enligt rasstandarden samt rasspecifik avelsstrategi (RAS) vara livliga, intelligenta och aktiva hundar (Rasklubben för Belgiska Vallhundar, 2019; Svenska Kennelklubben 2020) vilket resultatet i denna studie speglar. Respondenterna för alla varianter svarade att det antingen stämmer helt eller att

det stämmer ganska bra att deras hundar är arbetsvilliga och gärna testar nya aktiviteter. Ett liknande resultat uppvisades när det gällde om hundarna var lättlärd och snabbt lärde sig lösa problem. Det enda som stack ut i svaren var hos varianten tervueren där 2% svarade att det inte stämde medan det för övriga individer inom alla varianter annars stämde helt eller att det stämde ganska bra.

I RAS för belgiska vallhundar så står det både som kortsiktiga och långsiktiga mål att man för alla varianter vill höja medelvärdet för moment 1c i mentalitetsbeskrivning hund (MH) (Rasklubben för Belgiska Vallhundar, 2019). Moment 1c visar hur hundarna reagerar på hantering av en testledare, som oftast för hunden är en främmande person, och man vill kortsiktigt att groenendael, malinois samt tervueren ska ligga över 3, ”acceptera hantering”, medan man för laekenois vill att de kortsiktigt ska ligga på minst 2,8 (Rasklubben för Belgiska Vallhundar, 2019). Över 2 men under 3 är ”undviker, drar sig undan eller söker stöd hos föraren”. Långsiktigt vill man att alla varianter ska ligga över 3,2 (för laekenois) och helst över 3,5 (för groenendael, malinois samt tervueren) (Rasklubben för Belgiska Vallhundar, 2019)..

Inom alla varianter så svarade majoriteten att det stämmer ganska bra till att det stämmer helt att deras hundar är trygga vid hantering av människor samt så svarade de flesta att deras hundar sällan till aldrig reagerar med rädsla eller aggressivitet vid hantering av främlingar. Detta tyder på att hundarna i studien uppnår en mentalitet som rimligtvis motsvarar de mål för kontakt och hantering som rasklubben har för att föra avelsarbetet framåt.

Målen för moment 10, skottfasthet, är att bibehålla laekenois samt malinois på den nivå de är idag medan man vill sänka medelvärdet för tervueren och groenendael. Över perioden 2006-2015 var fördelningen av skottberörda hundar (fick en 4 eller en 5 på moment 10 i MH) 10% av laekenois (5 individer), 2% av malinois (23 individer) samt 13% för groenendael (39 individer) och 15 % för tervueren (100 individer) (Rasklubben för Belgiska Vallhundar, 2019). Den höga andel skottberörda hundar inom varianterna tervueren samt groenendael var något som alarmerade rasklubben för belgiska vallhundar.

För att få en liknande bild av skottfasthet så delas resultatet från enkäten upp i två kategorier, ”mestadels oberörd” samt ”berörd”. I kategorien ”mestadels oberörd” ingår hundar som aldrig, väldigt sällan eller sällan reagerar med rädsla på skott och/eller fyrverkerier medan kategorien ”berörd” innehåller hundar som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerar med rädsla på skott och/eller fyrverkerier. För alla fyra varianter så föll alla laekenois, 94% av malinois, 88% av groenendael samt 76% av tervueren under kategorien ”mestadels oberörd” av skott. Detta ger ett resultat på skottberördhet som liknar det RAS tidigare visat där i detta fall 6% av malinois är berörda och 12% av groenendael. De varianter som sticker ut mest är laekenois där det i denna studie inte var någon som föll under kategorin ”berörd” samt tervueren som ökade till att 24% av hundarna var berörda.

Värt att ha i åtanke är dock att det inte går att helt jämföra svaren på en enkät mot vad en utbildad person under ett MH ser på plats. Det är även svårt att göra en bra

kategorisering av exempelvis skottberördhet med denna enkät samt att frågan rörande skott både gällde skott och fyrverkerier så potentiella hundar som enbart reagerar på fyrverkerier men inte skott kan också vara del av resultatet.

5.1.3 Socialisering och miljöträning

Vid ljudrädsla svarade över hälften att man för individer som sällan, väldigt sällan eller aldrig reagerat med rädsla för prassel och skrammel inte tränat hundarna för ljuden. Flera av de som tränat på prassel och skrammel började när de fick hunden som valp och av de som angett ålder på hundarna har de flesta svarat att valparna var mellan 3 veckor-12 veckor gamla när träningen började. De hundar som tränat på skott var generellt sett lite äldre när de började träningen. Flertalet började redan träningen runt 8 veckors ålder men majoriteten av hundarna var mellan 3 månader till 1 år gamla när de började träna inför dessa stimuli.

För hundarna som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerade med rädsla för skrammel, prassel, skott och/eller fyrverkerier så svarade de flesta respondenter att de har utfört träning för dessa stimuli. Även dessa hundar började tränas i ung ålder för prassliga och skramliga ljud, med undantag av ett fåtal äldre hundar som oftast var omplaceringar. Av de som svarade på de öppna frågorna så nämnde majoriteten att de hundar som reagerar med rädsla för skott och/eller fyrverkerier har blivit skottberörda vid vuxen ålder medan de var oberörda vid ung ålder. Tidigare studier tyder på att risken att en hund utvecklar ljudrädslor ökar i samband med att hunden blir äldre vilket även kunde ses i denna studie (Blackwell *et al.*, 2013; Tiira *et al.*, 2016; Riemer, 2019).

Vad gäller hantering så har fler respondenter svarat att de lagt särskild träning för sådana situationer än om man jämför med frågorna rörande ljudrädsla. De flesta hade lagt fokus vid olika typer av träning av hantering från främmande människor samt veterinärer. I de flesta fall började denna träning redan när hunden var valp med några få undantag. Av de hundar som ofta, väldigt ofta eller alltid reagerar med rädsla eller aggressivitet vid hantering av främlingar så nämnde majoriteten av respondenterna att deras hundar socialiserats med främlingar sedan de var 8 veckor gamla men att hundarna trots det är osäkra, vissa till den gräns att de huggit folk. Osäkerhet mot människor kan vara ärftlig och valparna kan därför genetiskt bli extra stresskänsliga för hantering av människor. Om man då vid socialiseringsträning utsätter hunden för en, för den, alldeles för stor stress finns risken att det slår fel och hunden blir mer osäker vilket kan vara anledningen till att flera respondenter har osäkra hundar trots tidig socialisering (Swanson, 2020).

För att svara på frågeställningen ” Är hundarna i studien som tidigare blivit tränade på olika stimuli mer orädda än de som inte fått samma träning?” kan man säga att för hundarna i denna studie verkade inte tidig socialisering spelat en större roll på ifall hundarna skulle utveckla rädsor eller ej. En stor del av de med tryggare hundar hade inte gjort någon särskild socialisering utan deras hundar har växt upp i, för ägaren, en normal vardag. De öppna frågorna gav dock respondenterna möjlighet för tolkning vilket kan ge felkällor. Hundarna kan

exempelvis växt upp i en miljö med skrammel, prassel, smällar, hantering av mycket folk o.s.v. men detta är för ägarna en vanlig livsmiljö och därför har hundarna socialiserats för de olika situationerna även fast ägaren inte lagt energi eller särskild träning på det.

5.2 Metoddiskussion

En styrka med metoden är att en enkätundersökning möjliggör insamling av större mängder observationer inom en snäv tidsram än vad övriga metoder kunnat ge. Det finns även flera styrkor och fördelar med användandet av en web-baserad enkät för att besvara frågeställningarna i denna studie. Det var möjligt för respondenterna att besvara enkäten var och när de ville då man kunde besvara enkäten likaväl på mobiltelefon eller surfplatta som på laptop eller stationär dator. Netigate, plattformen där enkäten fanns, är lätt att använda, både som respondent men även för att sammanställa resultaten. Enkätverktyget har en funktion som lät en sälla på svaren baserat på variant av belgisk vallhund vilket gjorde det lätt att skapa grafer samt jämföra varianterna mellan varandra. Att enkäten var web-baserad gjorde det även lättare att distribuera den då man kunde dela den på Facebook i rassocificerade grupper vilket ledde till att man snabbare nådde ut till fler människor samt lättare hittade rätt demografi än om man använt en annan metod.

Andelen som svarade för laekenois motsvarar samma svarsfrekvens som hos övriga belgiska vallhundar om man jämför andelen respondenter mot alla hundar av respektive variant i Sverige. Trots detta var det väldigt få laekenois ägare som svarade på enkäten vilket gör att det är svårt att helt jämföra denna variant med övriga tre varianter som hade ungefär lika många respondenter.

Det är svårt att helt dra verkliga slutsatser baserat på en enkät då det finns respondenter som inte svarar helt sanningsenligt eller korrekt. Att svarsfrekvensen enbart var 2-4% av belgiska vallhundar kan också leda till svar som faller utanför medelvärdet för hur det ser ut för varianterna i verkligheten och därför är detta resultat mest lämpligt för att jämföra med hundar i studien och kanske inte över rasen i helhet. De procenten av hundar som svarats för kan potentiellt ligga över det faktiska medelvärdet för respektive variant för att ägarna som svarade äger hundar som föll närmare vad man tror är socialt acceptabelt medan ägare till individer med rädslor kanske valt att inte delta i studien av olika anledningar. Enkäten bestod till stor del av frågor som vissa hundägare kan tycka är jobbiga och att man som ägare kan känna att det är pinsamt att medge att ens hund har problembeteenden och rädslor (O'Farrell, 1997). Detta kan leda till att någon väljer att svara osanningsenligt då de skäms och vill svara på ett sätt som gör att deras hund faller inom vad de tror är normen av beteenden. Många frågor använde dessutom formuleringar som kan tolkas på olika sätt från person till person.

Flera respondenter ansåg att frågan ”Reagerar din belgare med rädsla vid skott och/eller fyrverkerier” borde formulerats på ett annat sätt då skott och fyrverkerier är olika fenomen och en hund kan vara rädd för den ena utan att vara rädd för den

andra. Studier tyder på att rädsla för fyrverkerier ofta även hänger ihop med rädsla för andra höga ljud, exempelvis skott (Blackwell *et al.*, 2013), men det stämmer inte för alla hundar och således hade det varit bättre att dela upp den frågan i två likt frågorna ”Reagerar din belgare med rädsla vid skrammel?” och ”reagerar din belgare med rädsla vid prassel?”.

Vissa av studiens frågeställningar var svåra att svara på om man bara ser till resultaten av enkäten. Efter varje fråga i delen med frågor om ägarnas belgiska vallhundar fanns det öppna följdfrågor om hunden blivit tränad på stimulit och i sådana fall vid vilken ålder. Öppna svar är svåra och tidskrävande att analysera och således var det svårt att besvara studiens frågeställning ”Är hundarna i studien som tidigare blivit tränade på olika stimuli mer orädda än de som inte fått samma träning?”. En styrka med öppna svar är dock att det ger en mer individuell bild av hundarna vilket kan fånga en större bredd i såväl ålder som val av träningsmetod än vad slutna svar hade kunnat ge.

5.3 Framtida forskning och frågeställningar

Det hade varit av intresse att inför framtida forskning studera fler hundar av varianten laekenois. Det finns väldigt lite forskning rörande denna variant av belgisk vallhund och i synnerhet rörande deras mentalitet. Vid en sökning på ordet ”laekenois” i SLU-bibliotekets databas fanns, när detta arbete skrevs, enbart två resultat och vid en sökning i Google Scholar kom det upp 179 resultat. Detta är väldigt få om man exempelvis jämför med ordet ”malinois” där 4970 resultat dök upp i Google Scholar och 160 resultat dök upp i SLU-bibliotekets databas. Att det finns lite forskning kring laekenois kan ha att göra med det låga antal hundar av varianten i hela världen samt att den inte är lika välkänd som malinois vilket är den variant som flest känner till.

I och med de skillnader mellan varianterna som setts i denna studie så hade det varit av intresse för framtida avelsarbete att närmare ta reda på vilka skillnader det finns. I USA så är de olika varianterna av belgisk vallhund istället skilda raser så det hade varit intressant att se om det är en risk att belgisk vallhund inom FCI också kommer göra denna uppdelning ifall varianterna börjar bli för olika varandra.

För framtida studier hade man kunnat utveckla denna studie ytterligare genom att använda sig av fler forskningsmetoder. Man hade kunnat nyttja sig av enbart respondenter som gjort en mentalitetsbeskrivning av sin hund för att få dessa att svara på enkäten samt begärt att få tillgång till hundens namn för att jämföra resultatet av MH:et med resultatet av enkäten. Detta kan ge en tydligare bild över hur hundens mentalitetsbeskrivning står sig i förhållande till de egenskaper och den mentalitet som frågorna i enkäten berör. Utöver det så hade man också kunnat använda sig av ett eget experiment där man observerar individers reaktion till olika stimuli och med hjälp av olika observationsmetoder antecknar detta. Dock är

detta väldigt tidskrävande och kan vara svårt att anordna då man behöver få tag i personer som är villiga att offra tid och eventuella pengar för att vara del av studien.

Förslag på frågeställningar:

- Hur ser egenskaper och mentalitet ut hos individer av rasen belgisk vallhund av varianten laekenois?
- Hur stor skillnad är det i mentala egenskaper mellan de fyra varianterna av belgisk vallhund?
- Finns det en risk att de fyra belgiska vallhundarna börjar bli så olika varandra att rasen riskerar att delas?

5.4 Etik och hållbarhet

Studiens syfte är att få en bild över mentaliteten hos belgiska vallhundar idag och att genom detta öka intresset hos uppfödare och hundägare att ge varianterna en så bra framtidsutsikt som möjligt för att bibehålla rasens ursprungsegenskaper. Utöver de ärftliga faktorerna var det även relevant att få en bild över frekvensen av hundar som socialiserats då tidig socialisering kan öka chanserna till en tryggare hund och ett lyckat hundägarskap.

Ur ett etiskt perspektiv är detta av vikt då avel som avviker från rasstandarden samt genetiskt betingad osäkerhet kan få direkta konsekvenser för djurvälståndet. Detta kan öka ägarens stressnivåer som i sin tur kan påverka hunden negativt (González-Ramírez *et al.*, 2018). Detta inkluderar hundens individuella mående och dess relation till sin ägare, men även dess förmåga att hantera de situationer och miljöer som finns i ett modernt samhälle.

Ur ett hållbarhetsperspektiv är stabil mentalitet relevant då det direkt kan påverka ett långsiktigt och hållbart hundäggande där risken för avlivning eller omplacering minskar. Osäkra och rädda hundar har en kortare livslängd än trygga hundar då en av de vanligaste anledningarna till avlivning av hundar generellt har att göra med problembeteenden och osäkerhet (Salonen *et al.*, 2020). En rädd hund har lättare att agera aggressivt (Tiira *et al.*, 2016; Flint *et al.*, 2017; Salonen *et al.*, 2020) vilket i sin tur kan bli en fara för hund, ägare och samhälle, något som kan leda till sociala och ekonomiska konsekvenser.

Även ur ett samhällsperspektiv är hundars mentalitet och osäkerhet relevant då det kan få konsekvenser för hund, människor, myndigheter och samhällsekonomin. Cirka 3500-4500 personer söker vård för skador orsakade av hund varje år (SVT 2025), detta är en stor ekonomisk kostnad för samhället till följd av skattemedel som går till exempelvis sjukvård, myndighetsutredningar samt rättegångar. Det påverkar även hundägaren ekonomiskt, som kan behöva betala självrisk till sitt försäkringsbolag samt eventuella skadestånd. Även rättsliga åtgärder kan påverka

hundägandet negativt för både ägare och hund, såsom krav att hunden måste bära munkorg och alltid vara i kort koppel utanför hemmet, men i vissa fall även i formen av att hunden omplaceras eller avlivas. Med detta i åtanke är kunskap om avel, mentalitet och socialisering av vikt för välgrundade beslut rörande såväl rasens utveckling, oavsett vilken variant, som vardag för hund och ägare.

6. Slutsats

Det är svårt att dra en definitiv slutsats baserat på det låga antal belgiska vallhundar som respondenterna svarat för men det kan dock ge vissa indikationer på hur lägesbilden ser ut i rasen. Resultatet av denna studie tyder på att det finns skillnader i de mentala egenskaperna samt temperamentet hos de fyra varianterna av belgisk vallhund även fast majoriteten av individerna har snarlika egenskaper och reaktioner på stimuli. Denna studie likt andra innan den visar att det för den långhåriga varianten tervueren finns en del rädslor och osäkerhet, i synnerhet för ljud samt deras förmåga att hanteras av främmande människor. De individer av varianten laekenois som svarades för i denna studie upplevs vara trygga med få rädlореaktioner och var den belgiska vallhund som stack ut mest från övriga till följd av detta. Överlag stämmer majoriteten av belgiska vallhundar från denna studie in på den beskrivning som finns i både rasstandard samt rasspecifik avelsstrategi och flera av hundarna uppfyller de kortsiktiga och långsiktiga mål som rasklubben har rörande hantering och kontakt.

Trots den viktiga miljöfaktorn vad gäller rädslor var få hundar socialiserade med fokus att klara dessa specifika situationer och stimuli. Majoriteten av respondenter har låtit valparna utsättas för vardagsljud och vardagliga situationer, i synnerhet kunde detta ses hos de med hundar som inte reagerar med rädsla eller aggressivitet vid olika stimuli och situationer. Av de hundar som blivit socialiserings tränade med fokus på de olika situationer som denna enkät rörde så var majoriteten av hundarna valpar, vissa så unga som 3 veckor gamla medan andra började tränas först vid 5-7 månaders ålder. Vad gäller hundar som började denna träning senare i livet så var de generellt sett mer osäkra av sig än yngre hundar vilket stämmer väl in på tidigare studier.

Sammanfattningsvis kan resultatet av denna studie sättas i ett större vetenskapligt men även praktiskt sammanhang då det bidrar med ytterligare underlag kring det mentala läget för belgiska vallhundar i Sverige. Det kan vara relevant för framtida avelsstrategier och för att få en bild över om rasen börjar avvika från rasstandardens vad gäller de fyra varianternas skillnader och likheter. Studien kan även ha praktisk betydelse för hundägare genom att belysa vikten av socialisering och individuella genetiska samt miljömässiga faktorer som kan påverka hundens välfärd långsiktigt.

7. Referenser

- Bamberger, M. & Houpt, K.A. (2006). Signalment factors, comorbidity, and trends in behavior diagnoses in dogs: 1,644 cases (1991-2001). *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 229 (10), 1591–1601.
- Blackwell, E.J., Bradshaw, J.W.S. & Casey, R.A. (2013). Fear responses to noises in domestic dogs: Prevalence, risk factors and co-occurrence with other fear related behaviour. *Applied animal behaviour science*. 145 (1-2), 15–25.
- Bray, E.E., Otto, C.M., Udell, M.A.R., Hall, N.J., Johnston, A.M. & MacLean, E.L. (2021). Enhancing the Selection and Performance of Working Dogs. *Frontiers in veterinary science*. 8, 644431–644431.
- Cambier, A., Cambier, J-L. (2013). *Ten Year Anniversary 2003-2013 Belgian Sheepdog Club of America Messenger Dog Program*. [Broschyr]. Lancaster: Prizniva Press. http://bsca.info/wp-content/uploads/2013/08/AMD_Brochure.pdf [2023-04-18]
- Courreau, J.-F. & Langlois, B. (2005). Genetic parameters and environmental effects which characterise the defence ability of the Belgian shepherd dog. *Applied animal behaviour science*. 91 (3), 233–245.
- Dreschel, N.A. (2010). The effects of fear and anxiety on health and lifespan in pet dogs. *Applied animal behaviour science*. 125 (3), 157–162.
- Flint, H.E., Coe, J.B., Serpell, J.A., Pearl, D.L. & Niel, L. (2017). Risk factors associated with stranger-directed aggression in domestic dogs. *Applied animal behaviour science*. 197, 45–54.
- González-Ramírez, M.T., Vanegas-Farfano, M. & Landero-Hernández, R. (2018). Differences in stress and happiness between owners who perceive their dogs as well behaved or poorly behaved when they are left alone. *Journal of veterinary behavior*. 28, 1–5.
- Howell, T.J., King, T. & Bennett, P.C. (2015). Puppy parties and beyond: the role of early age socialization practices on adult dog behavior. *Veterinary medicine*. 6, 143–153.
- O'Farrell, V. (1997). Owner attitudes and dog behaviour problems. *Applied animal behaviour science*. 52 (3). 205–213.
- Rasklubben för Belgiska Vallhundar (2019).
- Riemer, S. (2019). Not a one-way road-Severity, progression and prevention of firework fears in dogs. *PloS one*. 14 (9), e0218150–e0218150.

- Roller, M.R. (2019). A Quality Approach to Qualitative Content Analysis: Similarities and Differences Compared to Other Qualitative Methods. *Forum, qualitative social research*. 20 (3).
- Salonen, M., Sulkama, S., Mikkola, S., Puurunen, J., Hakanen, E., Tiira, K., Araujo, C. & Lohi, H. (2020). Prevalence, comorbidity, and breed differences in canine anxiety in 13,700 Finnish pet dogs. *Scientific reports*. 10 (1), 2962–2962.
- Svartberg, K. (2006). Breed-typical behaviour in dogs-Historical remnants or recent constructs? *Applied animal behaviour science*. 96 (3), 293-313.
- Svenska Kennelklubben (u.å). *Det här är bruks*.
<https://www.skk.se/sv/SHU/Hundsporter/Bruks/> [hämtad 2023-03-27]
- Svenska Kennelklubben (u.å). *Om rasstandarder och hundraser*.
<https://www.skk.se/sv/om-skk/det-har-ar-skk/skks-organisation/kommitteer/standa-rdkommitten/om-rasstandarder-och-hundraser/> [hämtad 2023-04-27]
- Svenska Kennelklubben (u.å). *RAS-rasspecifika avelsstrategier*. [hämtad 2023-04-27]
- SVT (2025). *Regeringen vill ge länsstyrelser större makt mot farliga hundar*.
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/regeringen-vill-ge-lansstyrelser-storre-makt-mot-farliga-hundar> [hämtad 2026-06-18]
- Swanson, S. (2020). *The effects of socialization on dogs*. Kansas State University. Department of Diagnostic Medicine/Pathobiology.
- Tiira, K., Sulkama, S. & Lohi, H. (2016). Prevalence, comorbidity, and behavioral variation in canine anxiety. *Journal of veterinary behavior*. 16, 36–44.
- Vanbutsele, J.M. (2014). *The Belgian Shepherd Dog – 125 Years of Illustrated History*. 1 uppl. Belgian
- Vassallo, L. (2016). Behavioral differences among Belgian Shepherd Dogs varieties. *Dog Behavior*. 2, 15-19.
- Wilcox, B. & Walkowicz, C. (1995). *Atlas of Dog Breeds of the World*. Neptune: TFH Publications. 170-174.

8. Populärvetenskaplig sammanfattning

Belgisk vallhund är en aktiv hundras som ökar i popularitet. Rasen är uppdelad i fyra varianter som enligt rasstandarderna enbart ska skilja sig till utseende men alla ska ha samma mentala egenskaper. Svenska Kennelklubben samt rasklubben har sammanställt en avelsstrategi och en rasstandard för att säkerställa att rasen behåller sin standard och för att följa upp beteende och hälsa inom rasen.

Syftet med denna studie var att undersöka temperamentet hos de fyra varianterna i Sverige. Studiens frågeställningar framtog för att analysera om det uppkommit skillnader i mentalitet mellan varianterna, om och i sådana fall när hundarna socialiseringsstränats samt om resultatet i denna studie av ägarnas självskattning av sin hunds mentalitet överensstämmer med tidigare uppskattningar som rasklubben sammanfattat av varianterna.

Informationen samlades in via en enkät våren 2023 och fick 166 stycken fullständiga svar.

Resultatet indikerar en eventuell skillnad i mentaliteten hos varianterna där vissa varianter upplevdes var mer känsliga för exempelvis ljud, underlag eller människor än andra. Vad gäller socialiseringssträning kunde denna studie inte hitta något betydande samband mellan tidig socialisering och huruvida hundarna utvecklade osäkerhet eller ej. Jämförelsen mellan resultaten i denna studie och rasklubbens beskrivningar visade i stort inte någon betydande skillnad.

Slutsatser som kan dras är att det eventuellt finns skillnader i temperamentet mellan varianterna, men att tidig socialisering inte verkar ha haft en stor påverkan på om räddslor utvecklats eller ej. Studiens resultat sammanfaller till stor del med den mentalitet som tidigare sammanfattats av rasklubben.

9. Tack

Jag vill tillägna ett stort tack till de ägare av belgiska vallhundar som tog sig tid att svara på denna enkät samt ge god respons på den. Jag vill även tacka Maria Andersson som var min handledare och som bidragit med många kloka idéer för att föra arbetet framåt samt Isa Lundell som korrekturläst arbetet flera gånger.

Utöver dessa så tänker jag även tacka två viktiga hundar som inspirerat mig till att skriva detta arbete. Konrad, hunden som fick mig att tidigt i livet förstå vikten av hur hundars mentalitet påverkar deras vardag samt Kinna, min belgiska vallhund som bidragit med så mycket stöd och energi och som föranledde mig att skriva om just belgiska vallhundar.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.